

ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU AMESTECUL ÎN ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI ȘI ÎN URMĂRIREA PENALĂ PUBLICATE PESTE HOTARE

THE ANALYSIS OF SCIENTIFIC MATERIALS REGARDING CRIMINAL LIABILITY FOR INTERFERENCE IN THE ADMINISTRATION OF JUSTICE AND CRIMINAL PROSECUTION PUBLISHED ABROAD

CZU: 343.222:343.123.1(100)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10725929>

BRAGOI Constantin,

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID: 0009-0000-0457-9636

E-mail: bragoiconstantin5s@gmail.com

SUMMARY

In this article, we aimed to analyze scientific materials in the field of crimes of interference in the administration of justice and criminal prosecution (art. 303 of the Criminal Code of the Republic of Moldova) published outside the borders of the Republic of Moldova. In the content of the paper, some ideas are capitalized, which derive from the comparative law analysis of the crimes provided for in art. 303 of the Criminal Code of the Republic of Moldova and analogous crimes, as they are regulated in the criminal law of other states. The interest in this subject turned out to be a special one, because studying the doctrinal experiences of other states has a considerable weight for the alignment of the criminal legislation of the Republic of Moldova with international standards.

Keywords: *criminal law, crime, interference in the administration of justice, interference in the criminal investigation, court of law, criminal investigation body, scientific materials published abroad.*

În doctrina străină, mai mulți autori au abordat în lucrările lor aspecte legate de răspunderea penală pentru amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală, în felul în care este reglementată aceasta în legea penală a altor state.

Respectând succesiunea cronologică, vom începe analiza materialelor științifice pe marginea subiectului investigat cu lucrarea doctrinarilor *S. A. Gorelic* și *L. V. Lobanova* [1], ce datează din anul 2005. Acești autori menționează că prin incriminarea infracțiunilor de obstrucționare a înfăptuirii justiției și efectuării unei cercetări preliminare „s-a instituit o garanție a independenței judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor sau a altor persoane care efectuează urmărirea penală” [1, p. 75].

În rezultatul analizei, cercetătorii *S. A. Gorelic* și *L. V. Lobanova* afirmă că obiectul principal al infracțiunii de obstrucționare a înfăptuirii justiției îl constituie „relațiile sociale care asigură independența puterii judecătorești și securitatea justiției de la interferențe ilegale” [1, p. 75-76]. Iar obiectul principal al infracțiunii de obstrucționare a efectuării unei cercetări preliminare îl formează „relațiile sociale menite să asigure independența procesuală a persoanei care efectuează urmărirea penală” [1, p. 82].

În contextul investigării laturii obiective a acestor infracțiuni, susținem pe deplin opinia lui S. A. Gorelic și L. V. Lobanova, potrivit căreia fapta prejudiciabilă a infracțiunilor se poate exprima numai în „acțiune” [1, p. 77]. În același timp este important de menționat că autorii consideră că „nu orice acțiune sub formă de influență poate fi calificată în baza art. 294 din Codul penal al Federației Ruse [2], însă doar influența ilegală, deoarece contestarea soluțiilor emise de către judecători, procurori sau anchetatori nu se consideră imixtiune în activitatea acestora” [1, p. 78].

În încercarea de a identifica momentul de consumare a infracțiunilor, doctrinarii relevă că „infracțiunile sunt formale și se consideră consumate din momentul admiterii acțiunilor de obstrucționare a înlăptuirii justiției și efectuării unei cercetări preliminară” [1, p. 80].

O altă lucrare ce datează din anul 2009 și care, într-o anumită măsură, intercalează cu tema supusă cercetării, este lucrarea doctrinarilor români Gh. Diaconescu și C. Duvac [3]. Autorii argumentează faptul că justiția este o formă fundamentală de realizare a puterii de stat, constând în soluționarea cauzelor civile, penale și altele, prin aplicarea legii la cazurile concrete. La fel, aceștia pe bună dreptate afirmă că „justiția reprezintă o valoare socială deosebit de importantă, de a cărei nestingherită înlăptuire depinde întreaga ordine de drept” [3, p. 487].

Tot în doctrina română, din 2011 datează manualul elaborat de doctrinarul român A. Boro [4]. În cadrul acestei lucrări, autorul argumentează incriminarea „ultrajului judiciar” prin „protejarea persoanelor cu atribuții judiciare importante în realizarea actului de justiție împotriva manifestărilor de violență psihică sau fizică pe durata exercitării acestor atribuții”. Tot în acest context, autorul explică justificarea incriminării distincte a infracțiunii de ultraj judiciar față de infracțiunea de ultraj, prin aceea că „judecătorul, procurorul sau avocatul au atribuțiile judiciare cele mai importante, iar modul de îndeplinire a acestora depinde decisiv de buna desfășurare a cursului unui proces și rezultatul acestuia” [4, p. 333].

În cele ce urmează, va fi analizată publicația științifică, avându-l ca autor pe doctrinarul ucrainean G. E. Bershov [5], ieșită de sub tipar în 2013. Scopul urmărit de autor la elaborarea lucrării constă în caracterizarea formei și conținutului laturii subiective a infracțiunii de amestec în activitatea organelor judiciare.

Astfel, doctrinarul G. E. Bershov consideră că infracțiunea de amestec în activitatea organelor judiciare se caracterizează prin „intenție directă”. La fel, autorul susține că „infracțiunea nu poate fi săvârșită prin neglijență, deoarece are un scop special de a împiedica îndeplinirea atribuțiilor de serviciu sau pentru a obține o hotărâre ilegală” [5, p. 253].

Din anul 2015 datează lucrarea autoarei N. Ya. Otchak [6], în care, printre altele, se menționează că infracțiunea de amestec în înlăptuirea justiției incriminată la alin. (1) art. 376 din Codul penal al Ucrainei [7] este una „formală”, iar latura obiectivă constă în „amestecul sub orice formă în activitatea judecătorului” [6, p. 154].

Susținem pe deplin părerea cercetătoarei N. Ya. Otchak cu privire la faptul că fapta prejudiciabilă a infracțiunii se poate exprima numai în „acțiune”, deoarece în opinia noastră amestecul în activitatea organelor judiciare printr-o inacțiune este imposibilă, or, însăși inacțiunea reprezintă un refuz de a interveni în activitatea justiției.

În această ordine de idei, urmează de remarcat că în doctrină s-au exprimat și alte opinii cu privire la posibilitatea intervenției în activitatea organelor judiciare prin inacțiune. În special, adepții acestei opinii afirmă că săvârșirea faptei prin inacțiune este posibilă atunci când fapta

penală este săvârșită de o persoană ce se folosește de funcția sa. Astfel, spre exemplu doctrinarul *V. V. Maltsev* consideră că această infracțiune poate fi săvârșită prin inacțiune „în situația în care autorul faptei refuză să furnizeze anumite informații necesare soluționării unei cauze” [8, p. 13]. Iar doctrinarul *V. V. Namnesev* susține că „amestecul în activitatea organelor judiciare ar trebui să includă și refuzul de a prezenta judecătorului în mod intenționat materialele sau documentele necesare pentru examinarea unei cauze” [9].

Continuând cu reflecțiile autoarei *N. Ya. Otchak*, prezintă interes și precizările acesteia cu referire la faptul că „o cerere de a emite o anumită hotărâre favorabilă unei persoane este o modalitate de a interveni în activitatea judecătorului, numai în cazul în care o asemenea cerere este formulată de o persoană care are o anumită influență asupra judecătorului” [6, p. 156].

În cele ce urmează, vom menționa articolul științific elaborat în anul 2020 de către autoarea ucraineană *L. Paliukh* [10], în care s-a efectuat analiza laturii obiective a infracțiunii prevăzută la art. 376 din Codul penal al Ucrainei.

Doctrinara *L. Paliukh*, la fel ca și ceilalți doctrinari ucraineni consideră că latura obiectivă constă în „amestecul sub orice formă în activitatea judecătorului” [10, p. 263], iar fapta prejudiciabilă se poate exprima numai în „acțiune” [10, p. 264].

Autoarea relevă că „amestecul în activitatea instanțelor judecătorești se poate manifesta prin influențe ilegale asupra victimei (presiuni, amenințări, rugăminți etc.)”. Totodată, precizează că „acțiunile de corupere a unui judecător urmează a fi calificate în baza art. 369 din Codul penal al Ucrainei, nefiind necesară calificarea suplimentară conform art. 376 din Codul penal al Ucrainei” [10, p. 265].

În conținutul lucrării sale, *L. Paliukh* ajunge la concluzia că legislatorul ucrainean urmează să concretizeze formele de exercitare a amestecului în activitatea justiției într-o listă exhaustivă prevăzută la art. 376 din Codul penal al Ucrainei.

Finalizăm analiza materialelor științifice privind răspunderea penală pentru amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală, publicate peste hotare, cu articolul științific publicat în anul 2021, de către *S. O. Knizhenko* [11], în cadrul căruia cercetătoarea ucraineană susține că prin imixtiune în activitatea judecătorilor se are în vedere „influența sub orice formă asupra unui judecător cu scopul de a-l împiedica să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu sau pentru a obține o hotărâre ilegală”. La fel, autoarea susține că formele specifice de influență se pot exprima prin: „cereri, indicații, amenințări, critici la adresa judecătorului în mass-media pentru pronunțarea unei hotărâri pe un anumit caz concret, organizarea mitingurilor etc.”

Comportă valoare și viziunea doctrinarei cu referire la faptul că „adresarea cetățenilor cu plângeri către organele de drept privind săvârșirea unor infracțiuni sau abateri disciplinare de către judecători, precum și contestarea soluțiilor emise de către aceștia nu se consideră imixtiune în activitatea instanțelor judecătorești” [11, p. 169].

În urma analizei lucrărilor științifice ale doctrinarilor din alte state, conchidem că fondul doctrinar străin poate fi recunoscut ca fiind avansat. Astfel încât, putem afirma cu certitudine că acesta poate constitui o bază teoretică solidă pentru investigația științifică propusă. În special, suntem convinși de faptul că ideile și concepțiile cercetătorilor străini vor facilita determinarea conținutului: obiectului juridic special; modalităților normative ale infracțiunilor; noțiunii de „amestec în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală”; motivului și scopului acestor infracțiuni.

Referințe bibliografice:

1. Горелик С. А., Лобанова Л. В. *Преступления против правосудия*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2005. 491 с.
2. Уголовный кодекс Российской Федерации. В: Собрание законодательства Российской Федерации, 1996, № 25.
3. Diaconescu Gh., Duvac C. *Tratat de drept penal. Partea specială*. București: C. H. Beck, 2009. 1158 p.
4. Voroï A. *Drept penal. Partea Specială. Conform noului Cod penal*. București: C.H. Beck, 2011. 733 p.
5. Бершов Г. Є. *Характеристика форм та змісту вини при вчиненні втручання у діяльність судових органів (ст. 376 Кримінального кодексу України)*. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. № 1062. Вип. 14. 2013. с. 252–255.
6. Отчак Н. Я. *Об'єктивна сторона складу злочину втручання в діяльність судових органів*. Університетські наукові записки. № 3. 2015. [Accesat 27.05.2023]. Disponibil: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2015_3_18
7. Кримінальний кодекс України. В: Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25-26.
8. Мальцев В. *Ответственность за воспрепятствование осуществлению правосудия и производству предварительного расследования*. Законность. № 12. 1997. с. 12-16.
9. Намнясев В. В. *Воспрепятствование осуществлению правосудия и производству предварительного следствия в российском уголовном праве*. Автореф. Дисс. Волгоград, 1999.
10. Палюх Л. М. *Проблеми регламентації ознак об'єктивної сторони складу злочину „Втручання в діяльність судових органів”*. Підприємництво, господарство і право. № 5. 2020. [Accesat 25.05.2023]. Disponibil: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/5/47>
11. Книженко С. О. *Способи втручання в діяльність судових органів*. В: Актуальні проблеми кримінального процесу та криміналістики. Харків: Хнувс, 2021. [Accesat 27.05.2023]. Disponibil: <https://dspace.univd.edu.ua>